

İki Dilli Olarak Hazırlanan Almanca-Türkçe Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik ve Seviyelere Uygunluk Bakımından İncelenmesi

Bayram Arıcı*, Semra Köç**

Makale Geliş Tarihi:15/02/2025

Makale Kabul Tarihi:26/03/2025

DOI: 10.35675/befdergi.1640368

Öz

Bu çalışmada iki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitapları okunabilirlik ve seviye bakımından incelenmiş ve paydaşlara öneriler sunulması amaçlanmıştır. Doküman analizinin kullanıldığı bu araştırmanın inceleme nesnesini iki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe “Domuz Çobanı, Çaydanlık, Kervan, Çakmak, İmparator’un Yeni Giysileri, Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü” adlı hikâye kitapları oluşturmaktadır. Çalışmada incelenen Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının seçiminde, örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Veriler doküman analizi kullanılarak tespit edilmiş ve içerik analiziyle yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre kitapların okunabilirlik düzeylerinin ve dil seviyelerinin farklılaştığı görülmüştür. Kitaplardaki okunabilirlik düzeylerinin hesaplamasında Ateşman’ın formülü, dil seviyelerinin tespitinde ise Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) kullanılmıştır. Kitapların okunabilirlik düzeylerinin genelde “kolay” olduğu, kitaplardaki dil seviyelerinin çoğunlukla B2-C1 seviyesi olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı, iki dillilik, iki dilli kitaplar, okunabilirlik.

Analysis of Bilingual German-Turkish Story Books in Terms of Readability and Level Suitability

Abstract

This study examines German-Turkish bilingual storybooks in terms of readability and level, with the aim of providing recommendations to stakeholders. The subjects of this research, which uses document analysis, are the German-Turkish bilingual storybooks titled “The Pig Herder, The Teapot, The Caravan, The Lighter, The Emperor’s New Clothes, Sketches: The Cat’s Escape, and 20 Short Stories.” In selecting the German-Turkish storybooks examined in the study, the appropriate sampling method was chosen from among the sampling methods. The data were identified using document analysis and interpreted through content analysis.

* Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Muş, Türkiye, b.arici@alparslan.edu.tr, ORCID: [0000-0001-7213-1331](https://orcid.org/0000-0001-7213-1331)

** Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Muş, Türkiye, semra99seda1@gmail.com, ORCID: [0009-0002-2431-6707](https://orcid.org/0009-0002-2431-6707)

Kaynak Gösterme: Arıcı, B., & Köç, S. (2026). İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının okunabilirlik ve seviyelere uygunluk bakımından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(49), 55-74.

According to the findings, it was observed that the readability levels and language levels of the books differed. Ateşman's formula was used to calculate the readability levels of the books, while the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) was used to determine their language levels. It was concluded that the readability levels of the books were generally "easy" and that the language levels in the books were mostly at the B2-C1 level.

Keywords: Common European Framework of Reference for Languages, bilingualism, bilingual books, readability.

Giriş

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli araç olan dil, kendi kurallarıyla gelişen canlı bir varlık (Ergin, 1985), beynimizin biyolojik yapısının önemli bir parçası, çocuklarda bilinçsiz ve resmi bir eğitim olmadan gelişen, altta yatan mantığın farkında olmadan kullanılan karmaşık ve uzmanlaşmış bir beceri (Pinker, 1994, s.18) olarak tanımlanabilir. Ana dili ise bireyin ailesinden ve yaşadığı toplumdan öğrendiği, o toplumla birey arasında güçlü bir bağı olan dildir (Korkmaz, 1992). Ana dili, bireyin geçmişi ve geleceği arasında köprü kurmaktadır. Birey, toplumun diğer üyeleriyle ana dili aracılığıyla iletişim kurar, duygularını ve düşüncelerini paylaşır, bilgi edinir.

İki dillilik kavramı İngilizcede "bilingualism" olarak bilinir. Latince "iki" anlamına gelen "bi" ve "dil" anlamına gelen "lingua" kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir (Bican, 2017). İki dillilik üzerine yapılan çalışmalarda, literatürde birçok farklı tanım kullanılmaktadır. İki dillilik, bireyin en az iki dili birden bilmesi veya kullanması (Vardar, 2002), birden fazla dili akıcı bir şekilde konuşma ve anlama yeteneği (Bloomfield, 1933) olarak tanımlanmaktadır. Yabancı bir ülkenin toplumunda yaşayan bir kişinin, hayatının herhangi bir bölümünde, ana dilinden başka bir ikinci dili, yani o toplumun dilini mükemmel bir şekilde bilmesi ve kullanması, ancak aynı zamanda kendi milli dilini ve kültürünü de yeterince tanınması ve uygulayabilme becerisi de (Güzel, 2010) iki dillilik tanımları arasında yer almaktadır. Görüldüğü üzere iki dillilik üzerine yapılan tanımlar, iki dilliliğin farklı boyutlarını ve kullanım alanlarını vurgulamaktadır.

İki dillilik kavramı, Türkiye'den Avrupa ülkelerine 1961'de başlayan göçler sonucunda gündeme gelmiş ve günümüzde de önemini korumaktadır. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarımızın, bulundukları ülkenin dilini öğrenmelerinin yanı sıra, ana dilleri olan Türkçeyi de öğrenmeleri ve en iyi şekilde kullanmaları gerekmektedir. Ana dilini iyi kullanan bireylerin, ikinci dili edinmeleri daha kolay olacaktır (Ayrancı vd., 2017). Yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının büyük bir kısmı Almanya'da ikamet etmektedir. Türkiye, Almanya'ya giden vatandaşlarının çocuklarının eğitimini sağlamak amacıyla bu ülkeye öğretmenler göndermiş ve Alman okullarında Türk sınıfları oluşturarak uzun yıllar eğitim faaliyetlerini sürdürmüştür. Ancak, Alman devletin her eyalette farklı uygulamalara gitmesi, Türk sınıflarının kapanmasına neden olmuş ve bu durum Almanya'da Türkçe öğretimini olumsuz etkilemiştir. Sonraki yıllarda, Türk ve Alman devletleri arasında yapılan ikili

anlaşmalar sonucunda, sadece ana dil öğretimi amacıyla Türkiye'den Almanya'ya yeniden öğretmenler gönderilmeye başlanmıştır (Aricı & Kırkkılıç, 2017).

Türkçenin dünyaya yayılmasında ve öğretilmesinde önemli bir rol oynayan Yunus Emre Enstitüsü (YEE), dünyanın farklı coğrafyalarında faaliyet gösteren Türk kültür merkezlerinde ve çeşitli kurumlarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi faaliyetlerini sürdürmekte ve desteklemektedir. Yunus Emre Enstitüsünün Almanya'da Berlin, Köln ve Frankfurt'ta merkezleri bulunmaktadır. Kültür merkezlerinde Türkçe öğretiminin yanında kültürümüzü ve sanatımızı tanıtmak için çeşitli etkinlikler düzenlenerek ülkemiz tanıtılmaktadır (Yunus Emre Enstitüsü, 2024). Yurt dışında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla kurulan Türkiye Maarif Vakfı, okul öncesi eğitimden yükseköğretim kurumlarına kadar eğitimin her aşamasında faaliyet göstermektedir. Kültür ve medeniyet etkileşimini amaçlayan vakfın dünyanın 49 ülkesinde 429 eğitim-öğretim kurumunda 48 bin 78 öğrenciye Türkçe öğretmek amacıyla hizmet vermektedir. Almanya Stuttgart'ta ve Köln'de vakfın bir eğitim kurumu bulunmaktadır (Türkiye Maarif Vakfı, 2020; 2022; Arıcı, 2021).

İki Dilli Okuma Kitapları

İki dilli okuma kitapları, çevirmen tarafından hedef dile çevrilen kitaplar olmayıp hem kaynak dili hem de hedef dili birlikte bulunduran kitaplardır. Metinler Almanca-Türkçe veya Almanca-İngilizce olarak çift dilli basılmaktadır (Özyer, 2015). İki dilli kitaplar, çok kültürlü edebiyatın bir türü olarak kabul edilir. İki dilliliği ve iki dilli okuryazarlık gelişimini desteklemede önemli bir role sahiptir (Hu vd., 2012). İki dilli kitaplar, iki dilde de kelime dağarcığını desteklerken sözcük öbeklerini ve deyimisel kalıpları öğrenmeleri için özgün metinler olarak kullanılabilir (Zhang, 2017). Çocukların çok kültürlülüğe ilişkin farkındalıklarını artıran iki dilli kitaplar, (Ernst-Slavit & Mulhern, 2003), farklı kültürleri ve dilleri kabul ettirmek (Glazer vd., 2017), ana dilleri ve kültürleri desteklemek, dilsel ve metalinguistik becerileri geliştirmek, tüm dillerin eşit derecede değerli olduğu görüşünü kabul ettirmek amacıyla kullanılabilirler (Semingson vd., 2015). İki dilli hikâye kitapları dilin sadece bir iletişim aracı değil aynı zamanda sosyal ilişkileri ve hayat tecrübelerini yorumlamada önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Widyaningrum, 2012). İki dilli hikâye kitapları ve çevirileri yakın zamanda en çok tercih edilen kitapların başında gelmektedir (Syafutri & Sujarwati, 2021). İki dilli hikâye kitaplarının tercih edilmesinin sebebi çocukların dil becerilerini geliştirmesinin yanında ahlaki değerleri de hikâyelerde beraberinde vermesidir. Bilişsel dil ve yeteneklerin yanında değerlerin de geliştirilmesi hedeflenmektedir. İki dilli hikâye kitaplarında çocuklara örnek olacak karakterlerin de olması beklenmektedir. Bu anlamda iki dilli hikâye kitapları kullanılabilecek en iyi yöntemlerden biri kabul edilir (Adityas, 2018).

İki dilli kitapların çevirisinde dikkat edilmesi gereken bazı özellikler vardır. Bunların başında cümle seçimi ve çeviri kalitesi gelmektedir. Küçük yaştaki çocuklar için basit cümleler kullanılmalı ve karmaşık cümlelerden kaçınılmalıdır. Hikâye

kitaplarının hem öğretmenler hem de çocuklar için bir öğrenme ortamı olarak kullanılması önemlidir. Bu nedenle, kitabın kalitesi iyi korunmalıdır (Hidayati, 2019). Alan yazında iki dilli hikâye kitaplarının incelenmesine dair çalışmalar (Mert vd., 2013; Miçooğulları, 2020; Özdemir & Baş, 2022; Tuna & Asutay, 2022; Turan, 2016) sınırlıdır. Bu alanda yabancılara Türkçe öğretmek için iki dilli hikâye kitaplarının incelenmesine yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Okunabilirlik, metinlerin okunabilirlik yönünde incelenmesi, formüller aracılığıyla okuyucu düzeylerini sınıflamaya yönelik olarak değerlendirilmesidir. Bu formüller okuma metinlerinin yapısı hakkında ve güçlükleri ile ilişkili bilgi vermektedir (Bora & Arslan, 2021). Ateşman (1997), Türkçede metinlerin okunabilirliği üzerine yapılan çalışmaların diğer dillere kıyasla daha yeni olduğunu belirtir. Bu çalışmaların yalnızca metinlerin zorluk derecesine ilişkin bilgi sunduğunu ifade eder. Türkçeye yönelik ilk okunabilirlik formülü ise Ateşman tarafından 1997 yılında geliştirilmiştir. Bu alanda okunabilirlik çalışmalarını ders kitapları üzerinde incelenmesini (Bora & Arslan, 2023; Özçetin & Karakuş, 2020; Şimşek & Çinpolat, 2021), Türkçe okuma kitaplarının okunabilirliğini (Çeçen & Aydemir, 2011; Divrik & Ceran 2022; Erişik, 2021; Kavun, 2023), yabancılara Türkçe öğretmek için hazırlanan ders kitaplarının okunabilirliği (Biçer & Alan, 2017; Zorbaz & Köroğlu, 2016), okunabilirlik ile ilgili yayımlanmış makalelerin araştırma eğilimlerini (Kavun & Maden, 2024) ve okunabilirlik ile ilgili tezlerin araştırma eğilimini (Kavun & Maden, 2024) inceleyen çalışmalar bulunmaktadır.

Avrupa Konseyi tarafından 2001’de yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (Common European Framework of Reference for Languages, CEFR), dil öğretiminin çerçevesini çizen önemli bir eserdir. Bu çerçeve yabancı dil dersleri ve dil sınavları için dil öğrenenlere sağlam bir temel (AOÖÇ, 2013:5; 2020) hazırlamaktadır. Avrupa Dilleri Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, dil öğrenenlerin bildirimsel ihtiyaçlarını karşılamak ve başarılı olabilmelerini sağlamak için bilgi ve becerilerini detaylı bir şekilde betimlemektedir. Öneriler Çerçevesi, dil yeterliliğinin tanımlanmasında nesnel ölçütler oluşturulması için ortak bir temel kurularak farklı bağlamlarda verilen dil yeterlik belgelerinin karşılıklı olarak kabulünü (AOÖÇ, 2013:11; 2020) sağlamaktadır. Dil yeterlik seviyeleri 6 farklı kategoriye ayrılmıştır. Geleneksel olarak temel, orta ve üst seviyelerin kendi içlerinde alt ve üst basamaklara ayrıldığı görülmüştür. Bu seviyeler A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 olarak belirlenmiştir (AOÖÇ, 2013:30). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde 6 dil seviyesi A1 öncesi düzey eklenerek 7’ye çıkarılmıştır (D-AOBM, 2020:52). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı” (2020) “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı” (2021) hazırlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

İki dilli bireylerin dil edinmek amacıyla okuduğu kitapların okunabilirliği büyük önem arz etmektedir. Edebiyat ürünlerinin hem içerik hem de dil açısından öğrenci

seviyesine uygun olması önemlidir. Kitapların dilsel açıdan öğrenci seviyesine uygun olup olmadığının belirlenmesi, kitabın hedef eğitim seviyesini ve zorluk derecesini tespit ederek okuma sürecini daha verimli hale getirir. Çalışmada incelenen Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının okunabilirlik, seviye açısından uygun olup olmadığı konusunda okurlara bir katkı sunması beklenmektedir. Çalışmanın iki dilliler için hikâye kitabı hazırlayanlara ve bu kitapları kullanmak isteyenlere bir rehber olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının okunabilirlik ve seviye bakımından uygunluğunu tespit etmeyi ve bu kitapları hazırlayanlara bu bağlamda öneriler sunmayı amaçlayan aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarında dil seviyeleri nedir?
2. İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarında okunabilirlik düzeyleri nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Doküman analizinin tercih edildiği araştırma nitel bir araştırmadır ve nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılabilecek bilgi kaynakları arasında dokümanlar önemli bir yer tutmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2011). Doküman analizinde, belgelerin içerikleri titizlikle sistematik bir şekilde incelenmektedir (Wach & Ward, 2013). Bu yöntemde kitaplar, gazeteler, makaleler, akademik dergiler ve kurumsal raporlar dâhil olmak üzere farklı belge türlerinin de analiz edilmesinden oluşmaktadır (Morgan, 2022). Bu bağlamda, araştırmanın kapsamını genişletmek ve konuya dair derinlemesine bir bakış açısı kazanmak amacıyla bu model seçilmiştir.

Araştırma Kapsamı

Bu çalışmada inceleme nesnesi olarak iki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe 6 hikâye kitabı incelenmiştir. Tablo 1’de çalışmada analiz edilen kitapların künyesi verilmiştir.

*Tablo 1.
Çalışma İçin Seçilen Eserler*

Sıra No	Kitabın Almanca Adı	Kitabın Türkçe Adı	Yazar	Çeviren	Yayınevi	Basım Yılı ve Sayfa Sayısı
1	Der Schweinehirt	Domuz Çobanı	H. C. Andersen, 2021.	İnci Aras	Dorlion Yayınları	Şubat 2021-71

2	Die Teekanne	Çaydanlık	H.C.Andersen, 2021.	İnci Aras	Dorlion Yayınları	Ekim 2021-63
3	Skizzen: Die Flucht Der Katze Und 20 Andere Kurzgeschichten	Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü	V. Auburtin, 2023.	İnci Aras, Bengi Cemre Dağıstanlı, Amine Pamuk, Sevim Tosun, Emre Dönmez, Cansu Lüks	Dorlion Yayınları	Nisan 2023-103
4	Des Kaisers Neue Kleider	İmparator'un Yeni Giysileri	H. C.Andersen, 2023	İnci Aras	Dorlion Yayınları	Mayıs 2023-63
5	Die Karawane	Kervan	W. Hauff, 2023.	İnci Aras	Dorlion Yayınları	Kasım 2023-64
6	Das Feuerzeug	Çakmak	H. C. Andersen, 2023.	İnci Aras	Dorlion Yayınları	Aralık 2023-64

Araştırmannın inceleme nesnelerini bir kitap satış sitesinde iki dilli Almanca-Türkçe hikâye kitaplarından en çok satılan ve en kolay ulaşılan kitaplar taranarak tercih edilmiştir. Çalışmada incelenen Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının seçiminde, örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yoluna gidilmiştir. Uygun örnekleme, araştırmacının kendisine en yakın ve kolay olan katılımcıları ve durumları çalışması için uygun olan kişileri seçmesidir (Ocak, 2019, s. 195). Uygun Örnekleme yöntemi araştırmayı hızlandıran bir yöntem olup bu yöntem çoğu zaman araştırmacının diğer yöntemlerin uygulanmasının zor olduğu ya da diğer yöntemleri kullanma imkânının bulunmadığı (Etikan vd., 2016; Kılıç, 2013) zaman kullanılır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veriler doküman analizi ve içerik analiziyle elde edilmiştir. Doküman analizinde araştırılması hedeflenen olgu veya olaylara ilişkin bilgileri içeren kaynak ve belgeler (Yıldırım & Şimşek, 2011) incelenmektedir. İçerik analizinden faydalanan araştırmalarda kalıpları, temaları, varsayımları ve anlamları belirleme çabasıyla belirli bir materyal grubu dikkatli, ayrıntılı, sistematik bir inceleme ve yoruma (Berg & Latin, 2008; Lune & Berg, 2017, s.182) tabi tutulmaktadır. Kitaplardaki dil seviyelerinin tespit edilmesi için Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) kullanılmıştır. Tablodaki dil seviyeleri incelenerek metinden örneklerle veriler sayfa numaraları doğrultusunda tablolastırılmıştır. Diller için ortak başvuru seviyeleri Tablo 2'de verilmiştir (Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, 2013: 178).

Tablo 2.
Ortak Başvuru Seviyeleri

Uzman kullanıcı	C2	“Neredeyse tüm metin tiplerini anlayabilir. Farklı sözlü ve yazılı kaynaklardan gelen bilgileri, savları ve açıklamaları yeniden oluşturarak tutarlı bir sunumda özetleyebilir. Daha karmaşık durumlarda bile daha ince anlam ayrımlarını fark ederek kendini spontane, çok akıcı ve kesin bir şekilde ifade edebilir.”
	C1	“Çok çeşitli zorlukta, daha uzun metinleri anlayabilir ve örtük anlamın farkına varabilir. İfadeleri çok fazla aramaksızın akıcı ve spontane bir şekilde kendisini ifade edebilir. Sosyal, akademik ve mesleki amaçlar için dili esnek ve etkili bir şekilde kullanabilir. Metin düzenleme kalıplarının, bağlayıcıların ve bağdaşıklık öğelerin kontrollü kullandığını göstererek karmaşık konularda açık, iyi yapılandırılmış, ayrıntılı metinler üretebilir.”
Bağımsız kullanıcı	B2	“Kendi uzmanlık alanlarındaki teknik tartışmalar dâhil olmak üzere hem somut hem de soyut konulardaki karmaşık metinlerin ana fikirlerini anlayabilir. Her iki tarafı da zorlamadan, hedef dilin kullanıcıları ile mümkün olduğunca düzenli etkileşim kuracak akıcılıkla ve spontane bir biçimde etkileşime girebilir. Çok çeşitli konularda açık, ayrıntılı metinler üretebilir ve çeşitli seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını vererek güncel bir konu hakkında bir bakış açısını açıklayabilir.”
	B1	“Düzenli olarak işte, okulda, serbest zamanlarında vs. karşılaşılan aşına olduğu meselelerdeki açık standart girdilerin ana noktalarını anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgede seyahat ederken ortaya çıkması muhtemel çoğu durumla başa çıkabilir.” “Aşına olduğu veya kişisel ilgi alanına giren konularda basit, bağlantılı metinler üretebilir. Deneyimleri ve olayları, hayalleri, umutları ve emelleri betimleyebilir ve kısaca görüşler ve planlar için nedenler sunabilir ve açıklamalar yapabilir.”
Temel kullanıcı	A2	“Kendisi için en yakın alakalı (ör. çok temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, istihdam) cümleleri ve sık kullanılan ifadeleri anlayabilir”. “Aşına olduğu ve rutin konularda basit ve doğrudan doğruya bilgi alışverişini gerektiren basit ve rutin görevlerde iletişim kurabilir. Geçmiş, yakın çevresi ve öncelikli ihtiyaç alanlarındaki meselelerinin boyutlarını basitçe betimleyebilir.”
	A1	“Somut türden ihtiyaçların karşılanmasına yönelik aşına olduğu günlük ifadeleri ve çok temel öbekleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini ve başkalarını tanıtabilir ve sorular sorabilir.” “Nerede yaşadığı, tanıdığı insanlar ve sahip olduğu şeyler gibi kişisel ayrıntılar hakkında sorular sorabilir ve sorulan soruları yanıtlayabilir. Diğer kişinin yavaş ve açık konuşması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla basit bir şekilde etkileşim kurabilir.”

Okunabilirlik düzeyleri için veriler toplanırken kitaplardaki kelime ve cümle sayıları belirlenmiştir. Formül sonucunda her kitap için ulaşılan değerler tablolaştırılarak düzeyleri tespit edilmiş ve yazılmıştır. Kitaplardaki okunabilirlik düzeyini hesaplamada Ateşman’ın (1997) formülü kullanılmıştır. Formül metinlerin 100 kelimelik bölümünde uygulanabilir. 1 ile 100 arasında okunabilirlik puanı elde edilmektedir. Ateşman’ın (1997) okunabilirlik formülü şu şekildedir:

X - 1: Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X - 2: Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

Okunabilirlik Sayısı = $198.825 - (40.175 \cdot [(X)] - 1) - (2.610 \cdot X - 2)$

Türkçe metinleri için okunabilirlik düzeyleri Tablo 3’teki gibi sınıflandırılmıştır (Ateşman, 1997).

Tablo 3.
Okunabilirlik Düzeyleri

Düzy	Okunabilirlik Sayısı
Çok Kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta Güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok Zor	1-29

Tablo 3’te verilen ve araştırmacıların arasındaki görüş birliğini belirleyebilmek için Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenilirlik formülünde (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) kodlayıcılar arasında en az %80 benzerliğin bulunması gerekmektedir. Yapılan analiz neticesinde güvenilirlik değeri %85 olarak bulunmuştur.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma sorularından yola çıkılarak elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

İki Dilli Olarak Hazırlanan Almanca-Türkçe Hikâye Kitaplarında Dil Seviyelerine İlişkin Bulgular

İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının dil seviyelerinin tespiti üzerine yapılan çalışmada genel olarak şu bulgulara ulaşılmıştır:

“Domuz Çobanı” kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde;

“Güneş parlıyor.” (s.31)

“Küçük oğlan çocuğu mutlu mesut evine döndü.” (s.53)

“Karşıda ise yaşlı bir adam yaşıyordu.” (s.43) gibi cümleler A1 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibariyle cümleler çeşitli mecazlar “Umudun kanatlarında yükselmek.” (s.29), betimlemeler “Kitap rafta duruyormuş. Derken alınmış, açılmış ve okunmuş.” (s.35) ve soyut ifadeler “Korkunç derecede yalnız!” dedi kurşun asker, “yine de unutulmamış olmak harika.” (s.65) içeren cümleler barındırdığı görülmektedir.

Kitapta C1 seviyesinde örneklerin olduğu da görülmektedir.

“Evin kirişlerine kazınmış grotesk suratlar vardı. Çatının altında ejderha başlı bir kurşun oluğu duruyordu.” (s.41)

“Hayat, bir oyun sahnesidir ve bizler bu sahnedeki oyuncularız.” (s.55)

“Her sabah yaşlı bir erkek hizmetçi ona gelip, evini topluyor, yemeklerini yapıyordu...yaşlı adam eski evde yapayalnızdı.” (s.43)

Metinden alınan örnekler karmaşık cümle yapıları, detaylı betimlemeler, mecaz anlamlı ifadeler, soyut ifadeler, detaylı ve uzun bilgiler içerir.

“Bu esnada bardaktan boşanırcasına bir yağmur başlamış.” (s.17)

“Kış mevsimiymiş, hava soğukmuş, rüzgâr sertmiş. Ama evi içi iyi, sıcakmış. Çiçek evindeymiş, yerin ve karın altında soğanın içindeymiş.” (s.25)

“Kar soğukmuş ama ışık sızdırıyormuş.” (s.27)

Seçilen kelimeler gerek anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla B2 seviyesindedir. Karmaşık, uzun ve betimleyici ifadeler, mecaz ve soyut ifadeler kullanılmıştır. Bu durum ilgili kitabın B2 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

“Çaydanlık” kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde;

“Pasaportun var mı?” (s.23)

“Balık yakalanmış, pazara getirilmiş.” (s.27)

“Ama çam ağacı hiç de sevinmemiş.” (s.43)

“Ben hiçte yaşlı değilim!” diye düşünmüş ağaç. (s.53)

“Burada ne yapacağım ki?” (s.51) gibi cümleler A1 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibarıyla cümleler uzun kelime sayılarından oluşan çeşitli mecazlar içeren *“Rüzgâr ağacı öpmüş ve çiy üzerine damlalarını akıtmış.” (s.39)*, *“Çaydanlık yere düşüp bayılmış.” (s.7)* ve betimlemeler içeren *“Çam ağacı kum doldurulmuş büyük bir fıncının içine konmuş ama kimse onun bir fıçı olduğunu anlayamazmış.” (s.45)* cümleler barındırdığı görülmektedir.

“Kurşun asker tamamen aydınlanmış halde duruyormuş ve korkunç bir sıcaklık hissediyormuş.” (s.29)

“Bize sevin!” demiş rüzgâr ve güneş ışığı. “Özgür içindeki taze gençliğine sevin!” (s.43)

“Balta işaretli yeri yarmış, ağaç bir inlemeyle yere devrilmiş.” (s.43)

Metinden alınan bu örnekler karmaşık cümle yapıları ve detaylı betimlemeler, kişileştirmeler içerir. C1 seviyesi cümlelerde örtük ve mecaz anlamlı yapılar, detaylı betimlemeler, uzun ve karmaşık cümleler içerir. Seçilen kelimeler gerek anlam

gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durum ilgili kitabın C1 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

“Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü” kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde; metinlerde A1 düzeyinde ifadeler bulunamamıştır. A1 seviyesi basit ve doğrudan temel ifadeler içeren cümleler ve ifadelerdir. Bu kitapta bu ifadelere rastlanılmadığı görülmüştür.

“Sabahın erken saatlerinde ilkin köpekler çıkıyor her bir delikten. Sanki çöp yığını oraya kendileri için konulmuş ve kendilerine aitmiş gibi davranıyorlar.” (s.58)

“Dört sessiz kedi ise köpeklerin gideceği anı kolluyor ve köpeklerden geriye ne kaldığına bakmak için ağır ağır öne çıkıyorlar.” (s.58)

“Anne o esnada okumakta olduğu Galsworthy’nin “Beyaz yanında Hamburg’a götürülebilirsin canım. Ama onu önce Maymun” dan başını kaldırdı ve şöyle karşılık verdi: “Onu öldürmelisin.” (s.102) gibi cümleler B2 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibarıyla basit gözlemler, davranışlar ve soru cevap, diyalog içeren ifadeleri barındırdığı görülmektedir.

“Bir Bremen Hayvanat Bahçesi’nde iki kral kaplanın kavgası başlar ve karşılıklı birbirlerini parçalara ayırırlar. Bu acınacak bir olaydır, ama neyse ki son derece nadir durumlarda meydana gelir.” (s.4)

“Dostlar, ölümsüz ruhlarımızı yitirmemek adına hayvanlarla iletişimizi koruyalım. Burjuvazi asaletimizden vazgeçmeden de hayvanlara karşı insanca ve dostça davranmamız mümkün.” (s.36)

“Çünkü kanun kanundur ve birinin işine gelen şeyi başkası önemsiz görebilir. Böyle dedi kendi kendine ve sağa sola yumruklar attı, çıplak çalılar arasında öylesine koştu ki gözleri neredeyse yuvalarından fırlayacaktı, zavallı yaşlı ciğerleri mart ayındaki karatavuklar gibi ötüyordu.” (s.50)

“Bu şekilde suya temas ederek durağan suda ileriye meyilli eş merkezli daireler oluşturur. Vay canına! Kedinin suda oluşturduğu en dıştaki daire, hesaplamalarıma göre, en az üç metrelik bir yarıçapta olmalı.” (s.66)

Metinden alınan örnekler karmaşık cümle yapıları, detaylı betimlemeler, mecaz anlamlı ifadeler, soyut ifadeler, detaylı ve uzun bilgiler, karmaşık fikirler ve ahlaki sorgulamalar içerir. Seçilen kelimeler gerek anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durum ilgili kitabın C1 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

“İmparator’un Yeni Giysileri” kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde;

“Ne kadar dokumuşlar bir görsem artık!” (s.7)

“Küçük kız, ayaklarını da ısıtmak için uzatmış.” (s.37)

“Aptal mıyım?” demiş adam. (s.13)

“Soba kayboluvermiş ortalıktan.” (s.37)

“Aklim başımdaydı.” (s.53) gibi cümleler A1 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibarıyla cümleler uzun kelime sayılarından oluşan çeşitli mecazlar içeren “İçimdeki mizah fişkırdı.” (s.49), “Soba kayboluvermiş ortalıktan.” (s.37), “Alev sönmüş.” (s.37) cümleler barındırdığı görülmektedir.

“Bütün gece uyumadım ve ertesi gün gösterimi yaparken ve üye yeniden oraya geldiğinde içimdeki mizah fişkırdı.” (s.49)

“Küçük kız şimdi içeriye görüyormuş. Masa göz kamaştırıcı beyazlıkta bir örtüyle örtülüymüş ve üzerinde zarif porselenler varmış.” (s.37)

“Dansçı, eğer ayakta duramayacak kadar içersem, her şeyin mahvolacağını söyledi.” (s.55)

Metinden alınan bu örnekler karmaşık cümle yapıları ve detaylı betimlemeler içerir. C1 seviyesi cümlelerde örtük ve mecaz anlamlı yapılar, detaylı betimlemeler, uzun ve karmaşık cümleler içerir. Seçilen kelimeler gerek anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durum ilgili kitabın C1 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

“Kervan” kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde;

“Zenci köleler onlara yiyecek ve içecek uzatıyormuş.” (S.9)

“Selim Baruch tüccarların yanına oturmuş ve onlarla yemiş içmiş.” (S.11)

“Halife Haşid karısıyla mutlu mesut yaşamış.” (S.47) gibi cümleler A1 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibarıyla cümleler çeşitli mecazlar “Baykuş hikâyesini bitirmiş, kanadıyla yeniden gözlerini silmiş. Çünkü acılarının hikâyesi onun gözyaşlarını özgür kılmış.” (S.39), betimlemeler “Gece ise ferah ve bol yıldızlıymış.” (S.49) ve soyut ifadeler “Kuşun koca yuvarlak gözlerinden iri damlalar akıyormuş ve boğuk sesiyle feryadını çıkarıp eğri gagasına atıyormuş.” (s.35) içeren cümleler barındırdığı görülmektedir.

“Gökyüzünden ve kumdan başka bir şey görülmeyen devasa büyüklükteki düzlükte uzaklardan develerin çanlarının ve atların gümüş bilekliklerinin sesleri duyuluyormuş.” (S.5)

“Sadece kafesli küçük bir pencereden zar zor aydınlanan virane haldeki bölmede yerde oturan büyük bir baykuş görmüş.” (S.33)

Metinden alınan örnekler karmaşık cümle yapıları, detaylı betimlemeler, mecaz anlamlı ifadeler, soyut ifadeler, detaylı ve uzun bilgiler içerir. Seçilen kelimeler gerek

anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durum ilgili kitabın C1 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

“Çakmak” adlı kitap dil seviyesi bakımından incelendiğinde;

“Çok teşekkürler, yaşlı büyücü!” demiş asker. (s.5)

“Beni yukarıya çek, yaşlı büyücü!” (s.11)

“” Rap rap!” demiş anne ördek. ” (s.35) gibi cümleler A1 seviyesine uygun olmakla birlikte genel itibarıyla cümleler uzun kelime sayılarından oluşan çeşitli mecazlar içeren “” Dilini kocaman çıkarmış, gözleri korkunç derece nefret doluymuş. ” (s.47), “Oh, çok şükür!” diye iç geçirmiş yavru ördek. ” (s.47) cümleler barındırdığı görülmektedir. Karmaşık ve uzun cümleler, betimlemeler, örtük ve mecaz anlamlı yapıları içerir.

“Oradaki köpeğin gerçekten yuvarlak kuleler kadar iri iki gözü varmış ve kafasında değirmen taşları gibi dönüyorlarmış. ” (s.11)

“Asker işte şimdi asil bir beyefendi olmuştu ve etrafındakiler ona şehirdeki şatafatlı şeylerden, krallarından ve onun güzeller güzeli prenses kızında bahsetmişler. ” (s.15)

Köpek dosdoğru kapıdan fırlamış ve asker ne olduğunu anlamadan, bir bakmış karşısında köpek prensesle birlikte yeniden belirmiş. ” (s.19)

“Ne var ki yaşlı saray nedimesi lastik çizmelerini geçirmiş ayağına ve o da aynı hızda arkalarından koşmuş. Onların büyük bir evin içinde gözden kaybolduklarını gördüğünde ise aklına şu gelmiş: Bir tebeşir parçasıyla kapının üzerine büyük bir çarpı koyarsam, evin nerede olduğunu bilirim. ” (s.21)

“Çünkü iki ördek ailesi bir yılanbalığı kafası için birbirleriyle didişiyormuş. Ne var ki sonunda kedi yılan balığını kapmış. ” (s.39)

“Ancak günün geç vakitlerinde ortalık durulmuş. Ama zavallı yavru hareket etmeye cesaret edememiş. Böyle saatlerce bekledikten sonra etrafına bakınmış ve elinden geldiği kadar acele şekilde bataklıktan çıkıp gitmiş. ” (s.47)

Metinden verilen bu örnekler karmaşık cümle yapıları ve detaylı betimlemeler içerir. Seçilen kelimeler gerek anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durum ilgili kitabın C1 seviyesine uygun olduğunu göstermektedir.

İki Dilli Olarak Hazırlanan Almanca-Türkçe Hikâye Kitaplarında Okunabilirlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarındaki metinlerin Ateşman’ın okunabilirlik formülü kullanılarak hece, kelime ve cümle sayıları hesaplanmış, okunabilirlik sayısı ve düzeyi tablo hâlinde sunulmuştur.

Tablo 4.
Okunabilirlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Kitap Adı	Hece Sayısı	Kelime Sayısı	Cümle Sayısı	Okunabilirlik Sayısı	Okunabilirlik Düzeyi
1. Domuz Çobanı	9885	4394	455	83.22	Kolay
2. Çaydanlık	8995	3938	468	85.25	Kolay
3. Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü	21.307	9536	739	75.97	Kolay
4. İmparator'un Yeni Giysileri	7907	3071	303	69.54	Orta
5. Kervan	9367	3757	356	71.64	Kolay
6. Çakmak	10.828	4626	459	78.91	Kolay

Tablo 4'e göre "Domuz çobanı", "Çaydanlık", "Kervan", "Çakmak" ve "Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü" kitaplarının 71.64 ile 85.25 arasında değişen okunabilirlik sayısı ile okunabilirlik düzeyinin "kolay" seviye olduğu tespit edilmiştir. "İmparator'un Yeni Giysileri" kitabında ise 69.54 okunabilirlik sayısı ile okunabilirlik düzeyinin "orta" seviye olduğu tespit edilmiştir. Kelime ve cümle sayısını en fazla barındıran kitabın 21.307 kelime ve 739 cümle ile "Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü" kitabının olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının okunabilirlik ve seviyelere uygunluk bakımından incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Değerlendirilen bulgular sonucunda kitapların okunabilirlik düzeylerinin kolay; dil seviyelerinin ise B2-C1 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın birinci problemi doğrultusunda, iki dilli olarak hazırlanan Almanca-Türkçe hikâye kitaplarının dil seviyelerine ilişkin birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Dil seviyelerinin tespiti için Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnindeki "Temel, Bağımsız ve Uzman kullanıcı" seviyelerinden yararlanılmıştır. "Çaydanlık", "İmparator'un Yeni Giysileri", "Kervan" ve "Çakmak" kitapları genelde her düzeyden kelime ve cümle barındırmasına rağmen ağırlıklı olarak C1 seviyesindedir. C1 seviyesinin özellikleri ile kitaplarda tespit edilen özellikler birbiriyle örtüşmektedir. Kitaplardaki cümlelerde çeşitli mecazlar, soyut ifadeler, betimlemeler, detaylı ve uzun bilgiler, karmaşık cümle yapıları, kişileştirmeler, örtük anlamlı yapılar yer almakta olup kitaplardaki cümlelerin kelime sayıları da fazladır. İncelenen kitaplarda A1 seviyesinden cümleler de bulunmakla birlikte kullanılan kelimeler gerek anlam gerekse içerik açısından çoğunlukla C1 seviyesindedir. Bu durumda ilgili kitapların C1 seviyesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

"Domuz Çobanı" kitabındaki cümleler seviyeler açısından incelendiğinde kitapta her düzeyden kelime ve cümle yapıları bulunmasına rağmen kitabın ağırlıklı olarak B2 seviyesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. "Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü" kitabı dil seviyesi bakımından incelendiğinde ise kitabın C1 seviyesine

uygunluk gösterdiği saptanmıştır. Bu kitapta A1 seviyesinde ifadelere rastlanılmamış ve genellikle B2 seviyesine uygun olan basit gözlemler, davranışlar ve soru cevap, diyalog içeren ifadeler bulunduğu görülmüştür.

Araştırmanın ikinci problemi doğrultusunda incelenen Almanca-Türkçe hikâye kitaplarında okunabilirlik düzeylerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Kitaplar okunabilirlik formülü kullanılarak incelenmiş kitaplardaki hece, kelime ve cümle sayıları hesaplanmış, okunabilirlik sayı ve düzeyleri bulunmuştur. En fazla hece sayısının 21.307, en fazla kelime sayısının 9536, en fazla cümle sayısının 739 ile “Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü” kitabında bulunduğu tespit edilmiştir.

En az hece sayısının 7907, en az kelime sayısının 3071, en az cümle sayısının 303 ile “İmparator’un Yeni Giysileri” kitabında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okunabilirlik sayısının en düşük olduğu kitabın 69.54 ile “İmparator’un Yeni Giysileri” kitabı olduğu saptanmıştır. Okunabilirlik sayısının en yüksek olduğu kitabın ise 85.25 ile “Çaydanlık” adlı kitap olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Domuz Çobanı”, “Çaydanlık”, “Kervan”, “Çakmak” ve “Eskizler: Kedinin Firarı ve 20 Kısa Öykü” kitaplarının 71.64 ile 85.25 arasında değişen okunabilirlik sayısı ile okunabilirlik düzeyinin “kolay” seviye olduğu tespit edilmiştir. “İmparator’un Yeni giysileri” kitabında ise 69.54 okunabilirlik sayısı ile okunabilirlik düzeyinin “orta” seviye olduğu tespit edilmiştir. İncelenen kitaplardaki okuna bilirlik sayılarının Divrik ve Ceran (2022) tarafından incelenen 10 kitabın okunabilirlik sayılarına benzer olduğu ve okunabilirlik düzeylerinin “kolay” olduğu tespit edilmiştir. Erişik (2021) tarafından incelenen okuma kitaplarındaki A1-A2 düzeyindeki metinlerin okunabilirlik düzeyinin çok kolay olduğu, B1-B2 ile C1-C2 düzeyindeki metinlerin okunabilirlik düzeyinin kolay olduğu görülmüştür. Kavun (2023) tarafından incelenen 15 kitabın “kolay” düzeyde olduğu belirlenmiş olup araştırma sonuçları bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada incelenen kitapların okunabilirlik düzeylerinin genelde “kolay” olduğu, kitaplardaki dil seviyelerinin genelde B2-C1 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- İlgili kitaplar farklı özelliklere göre incelenebilir.
- Farklı yayınevlerinin hazırladıkları iki dilli kitaplar incelenebilir.
- Hazırlanan kitapların seviyeleri kitap kapağında belirtilebilir.
- Hazırlanan kitaplara uygun görseller ve anlama etkinlikleri yerleştirilebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Aynı zamanda tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni

Yazarlar için tüm etik kurallara uyulduğunu beyan ederiz. Bu çalışma yalnızca kamuya açık ikincil verilerle yürütüldüğünden etik kurul iznine tabi değildir.

Yazarların Katkı Oranı

Araştırmanın tüm aşamalarının tarafımdan gerçekleştirildiğini beyan ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazar olarak herhangi bir çıkar çatışmamın olmadığını beyan ederiz.

Destek ve Teşekkür

Çalışma hiçbir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Kaynakça

- Andersen, H. C. (2021). *Domuz çobanı*. Dorlion.
- Andersen, H. C. (2021). *Çaydanlık*. Dorlion.
- Andersen, H. C. (2023). *Çakmak*. Dorlion.
- Andersen, H. C. (2023). *İmparator'un yeni giysileri*. Dorlion.
- Arıcı, B. & Kırkkılıç, H. A. (2017). Yurt dışında görev yapan Türkçe ve Türk kültürü öğretmenlerinin Türkçe ve Türk kültürü derslerine ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 41, 480-500. <https://doi.org/10.16992/ASOS.12043>
- Arıcı, B. (2021). Federal Almanya Bavyera ve Baden-Württemberg eyaletlerinde Türkçe ana dili öğretimi. *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi Politikalar ve Uygulamalar*, 177.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *A. Ü. TÖMER Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Auburtin, V. (2023). *Eskizler: Kedinin firarı ve 20 kısa öykü*. Dorlion.
- Ayrancı, B., Mete, F. & Keskin, H. (2017). İki dilli Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü kitaplarının şekil açısından değerlendirilmesi. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 2, 15-55.
- Berg, K. E. & Latin, R. W. (2008). *Essentials of research methods in health, physical education, exercise science and recreation* (3rd ed.). Lippincott, Williams, Wilkins.
- Bican, G. (2017). İki dilliliğin tanımlanması: kuramsal tartışmalar ve güncel yaklaşımlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*. 5(2), 353-366.
- Biçer, N. & Alan, Y. (2017). Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılan yeni Hitit 3 ve İstanbul c1+ ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1130-1139.
- Bora, A. & Arslan, M. A. (2021). Türkçe ders (5, 6, 7, 8) kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(1), 222-236.

- Bloomfield, L. (1933). *Language*. H. Holt and Company.
- Çeçen, M. A. & Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Divrik, D. & Ceran, D. (2022). Mustafa Orakçı'nın ünlülerle bir gün serisinin okunabilirlik düzeyi açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 6(19), 33-42. <https://doi.org/10.31455/asya.1018747>
- Ergin, M. (1985). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak.
- Erişik, H. (2021). Yabancılar için Türkçe okuma kitaplarının okunabilirliği: Türkçenin sesi Yunus Emre örneği. *Journal of Sustainable Education Studies*, 2(3), 1-14.
- Ernst-Slavit, G. & Mulhern, M. (2003). Bilingual books: promoting literacy and biliteracy in the second-language and mainstream classroom. *Reading online*, 7(2), 1-15.
- Etikan, I., Musa, S. A. & Alkassim, R. S. (2016). Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American journal of theoretical and applied statistics*, 5(1), 1-4.
- Glazer, M., Harris, K., Ceprano, M. A., Ost, D. & Gower, M. (2017). Creating bilingual books to facilitate second language learning. *Journal of Inquiry and Action in Education*, 8(2), 5.
- Güzel, A. (2010). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya Örneği)*. Öncü Kitap.
- Hauff, W. (2023). *Kervan*. Dorlion.
- Hu, R., Chen, X. & Li, X. (2012). Exploring bilingual books with five chinese first graders: children's responses and biliteracy development. *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 52(1), 4.
- Kavun, M. (2023). Yusuf Asal'ın patatesspor serisinde yer alan kitapların okunabilirliği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(1), 178-193. <https://doi.org/10.7884/teke.5679>
- Kavun, M., & Maden, S. (2024). Türkiye'de okunabilirlik ile ilgili yayımlanmış makalelerin araştırma eğilimleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 18(48). <https://doi.org/10.29329/mjer.2024>.
- Kavun, M., & Maden, A. (2024). Türkiye'de okunabilirlik konusunda hazırlanan tezlerin araştırma eğilimi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 824-837. <https://doi.org/10.32321/cutad.1501929>
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Lune, H. & Berg, B.L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*, Pearson Education, 182.
- Mert, O., Albayrak, F. & Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.

- Miçooğulları, M. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültürel unsurların kullanımı: Anadolu hikâyeleri dizisi örneği. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(1), 43-63.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2.bs.). Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Diller İçin Avrupa ortak öneriler çerçevesi. Öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. MEB.
https://tkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. MEB.
https://piktes.gov.tr/linkler/turkce_dil_programi.pdf.
- Morgan, H. (2022). Conducting a qualitative document analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77.
- N. N. Hidayati (2019). Rethinking the quality of children's bilingual story books. *Al-Asasiyya: Journal of Basic Education* 4(1), p.46-60.
- Ocak, G. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Özçetin, K. & Karakuş, N. (2020). 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*. 5 (1), 175-190.
- Özdemir, G. & Baş, B. (2022). İki dilli çocuk kitaplarının Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı temaları açısından incelenmesi: TEDA projesi örneği. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(4), 803-816.
- Özyer, N. (2015). Almanya'da Türk çocukları için yayımlanan iki dilli okuma kitapları. *Türk Dili*. 864.pdf. <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/864.pdf>.
- Pinker, S. (1994). *The language instinct: How the mind creates language*. Morrow.
- Adityas, M. T. (2018). Procedures for developing bilingual children storybook based on caring character. *Ahmad Dahlan Journal of English Studies*, 6(1), 1-8.
<http://dx.doi.org/10.26555/adjes.v6i1.12669>.
- Syafutri, T. & Sujarwati, I. (2021). An analysis of ideology in translation on bilingual story book for children. *Jadila: Journal of Development and Innovation in Language and Literature Education*, 2(2), 180-199. <https://doi.org/10.52690/jadila.v2i2.198>
- Semingson, P., Pole, K. & Tommerdahl, J. (2014). Using bilingual books to enhance literacy around the world. *European Scientific Journal*. 132.
- Şimşek, Y. & Çinpolat, E. (2021). Ortaöğretim Türk dili ve edebiyatı ders kitaplarının okunabilirlik özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 233-250.
- Tuna, S. & Asutay, H. (2022). Göçmen çocukların edebiyatı: Öteki kavramının izinde Almanya ve Bulgaristan örneğinde çocuk kitaplarına genel bir bakış. *KARE*, (14), 135-151.
<https://doi.org/10.38060/kare.1142203>
- Turan, D. (2016). İki dilli çocuk kitaplarında kültürel aktarım Dedem Korkut boy boyladı adlı eserin Almanca çevirisinde Türk kültürünün yansıtılması. *International Journal of Language Academy*, 4(13), 205-218.

- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul. <https://turkiyemaarif.org/uploads/editions/files/16436c12901a55.pdf>.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2022). Geleceğine gülümse. <https://turkiyemaarif.org/uploads/editions/files/164367906b41dd.pdf>.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual.
- Wach, E. & Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. *IDS Practice Paper in Brief*, 13, 1-11.
- Widyaningrum, A. (2012). Bilingual children story book: a functional linguistic perspective of learning English. *Dinamika Bahasa dan Budaya*, 7(1), 43-54.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi. Seçkin Yayınları.
- Yunus Emre Enstitüsü (2024). <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>.
- Zhang, Z. (2017). *The effects of reading bilingual books on vocabulary learning*. [Master's Thesis, The University of Western Ontario-Canada].
- Zorbaz, K. Z. & Köroğlu, M. (2016). Gazi TÖMER yabancılar için Türkçe öğretim setindeki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri. *Turkish Studies*. 11(3), 2509-2524.

Extended Abstract

The concept of bilingualism is known as 'bilingualism' in English. It is derived from the combination of the words 'bi' meaning 'two' and 'lingua' meaning 'language' in Latin (Bican, 2017). In studies on bilingualism, many different definitions are used in the literature. Bloomfield (1933) defines bilingualism as a person's ability to speak and understand two or more languages fluently, while Güzel (2010) defines it as the ability of a person living in the society of a foreign country to perfectly know and use a second language other than his/her mother tongue, that is, the language of that society, in any part of his/her life, but at the same time to adequately recognise and apply his/her own national language and culture.

Bilingualism can occur in various situations. In addition to learning the language of the country they live in, Turkish citizens living abroad should also learn and use their mother tongue, Turkish, in the best way possible. It will be easier for individuals who use their mother tongue well to acquire a second language (Ayrancı et al., 2017).

Bilingual reading books are not books that are translated into the target language by the translator, but books that contain both the source language and the target language. Texts are published bilingually in German-Turkish or German-English (Özyer, 2015). Bilingual books are considered a type of multicultural literature. They have an important role in supporting bilingualism and bilingual literacy development (Hu, Chen, Li, 2012). Bilingual books can be used to raise children's awareness of multiculturalism (Ernst-Slavit & Mulhern, 2003), to accept different cultures and

languages (Glazer, Harris, Ceprano, Ost & Gower, 2017), to support mother tongues and cultures, to develop linguistic and metalinguistic skills, and to accept the view that all languages are equally valuable (Semingson, Pole & Tommerdahl, 2015).

In recent years, bilingual storybooks and their translations have become the most preferred books (Syafutri & Sujarwati, 2021). The reason why bilingual storybooks are preferred is that they not only develop children's language skills but also provide moral values in the stories. It is aimed to develop values as well as cognitive language and skills. Bilingual storybooks are also expected to have characters that will set an example for children. In this sense, bilingual storybooks are considered one of the best methods that can be used (Adityas, 2018).

Readability is the examination of texts in terms of readability and their evaluation in order to classify reader levels through formulas. These formulae provide information about the structure and difficulties of reading texts (Bora & Arslan, 2021). Ateşman (1997) states that studies on the readability of texts in Turkish are more recent compared to other languages. He states that these studies only provide information about the difficulty level of texts. In this field, there are studies examining readability studies on textbooks (Bora & Arslan, 2021; Özçetin & Karakuş, 2020; Şimşek & Çinpolat, 2021), readability of Turkish reading books (Çeçen & Aydemir, 2011; Divrik & Ceran 2022; Erişık, 2021; Kavun, 2023), readability in textbooks prepared for teaching Turkish to foreigners (Biçer & Alan, 2017; Zorbaz & Köroğlu, 2016).

The aim of this study is to determine the suitability of bilingual German-Turkish storybooks by analysing them in terms of readability and level and to offer suggestions to the authors of these books in this context.

This study was conducted by document analysis, one of the qualitative research methods. Document analysis involves the analysis of written documents containing information about the phenomenon or phenomena targeted to be researched. Documents have an important place among the sources of information that can be used effectively in qualitative research (Yıldırım & Şimşek, 2011). In this study, 6 bilingual German-Turkish storybooks were analysed as the object of study. The objects of the study were selected by scanning the most sold and most easily accessible bilingual German-Turkish storybooks on a book sales website. In the selection of the German-Turkish storybooks examined in the study, convenient sampling was used as one of the sampling methods. According to Ocak (2019, p. 195), convenience sampling is the method that is suitable for the researcher to study the participants and situations that are closest and easiest for the researcher. In this study, data were obtained through content analysis. Content analysis is called a careful, detailed, systematic examination and interpretation of a specific group of materials in an effort to identify patterns, themes, assumptions and meanings (Berg & Latin, 2008; Lune & Berg, 2017, p.182).

The findings obtained as a result of the research are analysed, the books ‘Teapot’, ‘Emperor's New Clothes’, ‘Caravan’ and ‘Lighter’ are mainly at C1 level, although they contain words and sentences from all levels. The characteristics of C1 level and the characteristics identified in the books overlap with each other. In general, the sentences contain various metaphors, abstract expressions, descriptions, detailed and long information, complex sentence structures, personifications, implicit meaningful structures and in general the sentences consist of long word counts. Although these books also contain sentences at A1 level, the words used are mostly at C1 level in terms of both meaning and content. In this case, it was concluded that the related books are at C1 level. Looking at the readability of the books, the number of syllables, words and sentences were calculated using the readability formula, and the readability number and levels were found.

Divrik and Ceran (2022) found that the readability numbers of the 10 books they examined in their study were similar and the readability levels were ‘easy’. Erişik (2021) found that the readability level of A1-A2 level texts in reading books was very easy, while the readability level of B1-B2 and C1-C2 level texts was easy. Kavun (2023) found that the 15 books he analysed in his study were at the ‘easy’ level. It was concluded that the results of these studies were similar to the results of the research.